

Dobro 'no veselo
So se gosti 'meli,
Pili ino jeli,
Luštno vsi živeli.

(Svatevca, Kranzjungfer, bosman, podolgovat svatovsk kruh [štruca], kopjaš, der Hochzeitsfahnenräger).

Rajni prezgoda umrli marljivi slovenski pisatelj in goreči rodoljub Ferdo Kočevar mi je priobčil iz Stanko Vrazove zapuščine sledečo narodno pesem z enakimi nazori:

Kad se ženi žareno sunašce,
I uzima sjajnoga mjeseca,
Kuma zove — Boga velikoga,
A prekuma — svetog Veljana;
Starog svata — Petra apoštola,
A djevera — svetog spasitelja,
Djeverušu — Divicu Mariju,
Da nam bude braći u pomoći,
I u danu, i u Savnoj noći.

Sveti Veljan je gotovo ime kakošnega paganskega mitičnega bitja. Mesec februarij ima pri Srbih ime: Velje, Veljača, Oveljača. Srb pravi: Kad Velje ne veljuje, Marač (Martius) opakuje. Kad Veljača ne daždi, Marač dobra ne misli. Veljača tudi znači v srbščini: babje pšeno, zmrznjen snežič. Jaz bi Veljana priravnaval staroindijskemu Váruni, po Rothu osebljeno oblačno nebo, in grški *Oὐρανός*. Druge osebe v gori omenjeni pesmi so uže vzete iz krščanskih nazorov. Tudi v nemških mitih Devica Marija zastopa večkrat solnce, in hrvatska prislovica pravi: „nema solnca nad Petrova danka“.

Staritrg pri Slovenjem gradcu 10. grudna 1879.

Politične stvari.

Govor slovenskega poslanca Kluna

o vojni postavi.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Konec.)

Prašati bi se smelo, zakaj nasprotiki vojne postave niso ravno tako varčni pri drugih stvareh, pri plačah raznih direktorjev in inšpektorjev, kjer bi se res dalo marsikaj prihraniti, in zakaj ravno so pri vojaštvu tako skopi, kjer ni mogoče štediti, kakor je bilo dokazano, ako hočemo imeti močno in dobro vojno. Ko so na marsikatero stran se plače zvišale, se le na vojaštvo, na duhovščino in na kmete ni nič ozir jemalo. (Živahen smeh na levi — klici: na kmete?!) Pristaši stranke Vaše, gospôda, so se morali se ve da takoj poplačati, vojaštvo in duhovščina pa sta se za to kaznovala, ker nista tako hitro liberalnim frazom pristopna, temveč sta stebra konservatizma, pravice in avtoritete. (Smeš na levi.) Da se na revnega kmeta ni ozir jemal (ponovljen smeh na levi), da se je nižjim uradnikom davek odpustil, kmetom pa vedno bolj povišal, to je vsemu svetu znano in ni treba na dalje omenjati. (Smeš na levi.)

Govornik iz dolnje Avstrije je omenil, da le zaradi naše zveze z neko drugo državo hočemo tako močno armado, a tega povoda ni odobraval. Tudi jaz sem tega mnenja, da zaradi kake zveze ni treba nam tuji državi na ljubo svoje armade povišati, posebno v oziru na to državo (Prusijo), o kateri je bil govor, vsaj ona hoče našo moč le za svoje koristi porabiti. Jaz bi naši državi svetoval, naj se zveže s takimi državami, ki hočejo mir, da bo potem mogoče, vojake od-

pustiti (smeš na levi); to, to bi bila lepa in koristna naloga za naše državnike (smeš na levi — klici: s katero državo naj se zvežemo?), in če bi vsi vladarji razpustili svoje vojne, pozdravilo bi tudi naše ljudstvo z veseljem ta čin, ker bi se potem vojni stroški zmanjšali. (Klici na levi: s kom naj se zvežemo?) Da bi pa samo mi orožje položili in armado razpustili, ali jo zelo zmanjšali, druge države pa ne, to zahtevati, bi bilo nespametno, da, veleizdajstvo bi bilo. Dva govornika od nasprotne stranke sta govorila o zvezi z neko državo, ki jo nekateri za dosti močno imajo, da nas brani, in da potem nam ni treba močne armade. Pa že nek drug govornik je dobro omenil, da smo bili enkrat s Prusi tako dobri prijatelji, da smo se na njihovi strani v Šlezvik-Holštajnu bojevali; to pa nikakor ni zabranilo vojske z istimi Prusi leta 1866., katere slabe nasledke še zdaj čutimo, in katera je poleg slabega gospodarstva glavni vzrok, da zdaj vojno breme tako težko občutimo. (Veselost na levi.)

Reklo se je tudi, da je vojaštvo bolezen, za katero bo Evropa poginila. To je res, in ker je to res, zato bi bilo treba pred sodbo poklicati tisto državo, ki je splošno vojaštvo vpeljala (živahna veselost), ne pa napadati to postavo, ki je ravno zavoljo militarizma postala potrebno zlo. Če pravim, pred sodbo poklicati, ne mislim s tem, da bi se morala Nemčiji vojska napovedati, ampak tisti gospodje, ki kažejo toliko simpatij za Nemčijo, naj se s Prusi zmenijo zaradi razoroženja. (Ponovljena živahna veselost.) Ker so oni s Prusi tako dobri prijatelji, bodo morda prej kaj dosegli, nego naši diplomati. (Ironični dobro-klici in smeh na levi.) Gospôda! naša armada je bila od nekdanj hrabra in slavna, in če ni vselej zmagala, ni bila tega sama kriva, ampak krivda je bila drugje. Napoleon prvi nas je mnogokrat premagal, pa vendar je priznal, da je naša armada najboljša. V Avstriji je bil še tačas dvorni vojni svet na Dunaji. Vsak general je moral svoje vojne načrte na Dunaj v pregled poslati in brez dovoljenja iz Dunaja ni smel nič važnega začeti. Ker pa tačas še ni bilo telegrafa, moral je včasih dolgo povelja čakati, kar je bilo le v prid našim sovražnikom. Polovico vojnih nesreč, kar jih je Avstrija v tisti dobi doživela, in vse pogubne nasledke zakrivil je tisti dvorni vojni svet na Dunaji; kajti on je bil kriv, da so se izpolnovali mnogokrat prekasni, tedaj nepravilni ukazi, da se je marsikaka dobra misel zakopala. Ta dvorni vojni svet je zdaj mrtev, in le sovražniki države so žalovali za njim. (Veselost.)

Varite se, gospodje, da ne stopi državni zbor na mesto tega vojnega sveta! (Živahen plosk na desni — smeh na levi). Če se bodete upirali vojaškim potrebam, avstrijski narodi vam za to ne bodo hvaležni, ampak le sovražniki države.

Domoljubje, čast in veljava države zahteva od nas, da glasujemo za to postavo, zato bomo jaz in moji slovenski tovariši glasovali za njo, upamo, da v polnem soglasju s svojimi volilci. (Živahno odobravanje in ploskanje na desni.)

Mnogovrstne novice.

* *Grozno zimo*, kakoršne uže mnogo let ne pomnijo ljudje, imajo letos tudi v gorkih deželah. Al še bolj čudno je to, kar časniki poročajo iz mnogih krajev na Českem in v gornjem Avstrijskem, kjer je 5. dne t. m. s sneženim viharjem vred se bliskalo in grmelo, da je bilo strašno. Po trkrat, v nekaterih krajih pa petkrat je ta dan okoli poldne strela vdarila v hiše in stolpe cerkvá. R. gorkomer pa je kazal 4 stopinje mraza. — Povsod res je zmešnjava dandanes na svetu — gôri pod nebom in tukaj na zemlji! Najno-

vejše novice poročajo, da na Ogerskem reka Körös posebno v okolici Aradski, dela grozne povodnje; kakih 10.000 ljudi nima pobištev več. — Blizo Viličke v Galiciji so 10. dne t. m. videli lepo mavrico, mraza s malo snegom pa imeli 16 stopinj. Čudne prikazni!

* *Koliko naših je pobrala vojska v Bosni.* Po preštevju ministerskem je v tej vojski padlo: 248 častnikov 935 podčastnikov in drugih vojakov. Ranjenih je bilo 128 častnikov in 3838 prostakov. Zgubili so se: 3 častniki in 233 drugih oseb. Skupna zguba tedaj: 379 častnikov in 5006 drugih vojakov.

* *2000 ruskih vojakov je oslepelo v zadnjih vojskah, ki jih je ruska armada imela s Turčijo.* Tako poroča ruski zdravnik Skrebickicki, ki je nedavno obiskal 26 vojaških bolnišnic.

Naši dopisi.

Iz Rusije 7. dec. — η. (Napad na cesarja.) Navadno pravijo, da v naših časih se čudeži več ne godé. Res je sicer, da iz kamenja kakega Devkaliona se v naših časih ljudje ne rodé, in tudi ni slišati, da bi se kak prerok v kočiji po zraku v nebesa odpeljal. Al če dobro premislimo mnoge dogodke naših dni, ne moremo si kaj, da ne bi pripoznali, da prav tista vsemogočnost in previdnost Božja, o kateri tako mnogo iz starih časov pripovedujejo, se nam tudi v naših brezverskih časih v vsi svoji sili javlja. Častiti naši čitatelji vedó, da nihilisti so letos dvakrat delali zavratne napade na ruskega cesarja. 14. aprila se je cesar po svoji navadi sam sprehajal po ulicah petrogradskih. Zoani Sokolov ga je srečal, pustivši ga 2 koraka mimo sebe, je petkrat vstrelil po njem iz revolverja, in sicer tako, da prva krogla je imela samo 2 koraka, peta pa tudi ne več kot 5 korakov leteti, da bi dosegla hudodelstva cilj. Vendar krogle so letele mimo cesarja, nič žalega mu storivši. Morda bo kdo rekel, da v tem ni nič čudnega, marveč se prav naravno objasnjuje, češ, da se je hudodelcu roka tresla. Al ko so hudodelca po petem strelu prijeli, se mu roka ni tresla; on je hitel z levo strup si mašiti v usta, z desno se je z revolverjem branil, in ko so na smrt obsojenega obešali, se mu tudi niso tresle ne roke, ne kolena, ne jezik; kazal je, da ima zdrave žile ter šel je iz tega sveta trdovraten hudodelec in bogotaj. — Nedavno so nihilisti si izbrali drugo pot veleizdaje in gnjusnega umora. Kupili so septembra meseca hišo zvanaj Moskve blizo tovarne postaje moskovsk-kuske železne ceste. Da bi svoje sosede in policijo lože prekanili, delali so se neznanu pobožne. Po stenah svojih sob so obvesli podobe cesarja, cesarice in drugih členov cesarske hiše, posebno pa še podobe Izveličarja, Matere božje in drugih svetnikov ter so pred nje postavili pozlačene voščene sveče in lampice; tudi v cerkev so tako pridno hodili, da so se sosede čudili njihovi pobožnosti. Tako so vam bili pravi volkovi v ovčji koži. Podnevi so molili in spali, ponoči so pa iz svoje hiše 22 sežnjev dolg podkop izkopali pod levi kolovoz železne ceste, po katerem vlaki v Moskvo prihajajo. 1. dne t. m. zvečer ob 10. uri se je imel cesar iz Krima v Moskvo pripeljati. Za cesarja in njegovo spremstvo sta iz Sevastopolja bila odpravljena 2 vlaka po eno postajo drug za drugim. Kakor po navadi, se je cesar od Sevastopolja peljal v poslednjem vlaku; v Simferopolju pa, veleč, da želi pol ure poprej biti v Moskvi, se je presedel v prvi vlak, — hvala Bogu, ki mu je tako misel vdabnil. Ob poli desetih je prvi vlak srečno prispel v Moskvo, kjer se je cesar na poti v Kremelj vstavil, da malo pomoli v kapeli Iverske Matere Božje. Ob 10. uri, ko je cesar še klečal pred podobo

Iverske Matere Božje, je pridrdral drugi vlak z 52 osebami k imenovani tovarni postaji, pa uže ne po levem kolovozu, ampak po desnem. Hudodelci, misleči, da v tem vlaku se cesar pelje in da vlak teče po levem kolovozu, so spodkop zažgali. Strašen tresk se je zaslísal, šine levega kolovoza so zletele v zrak; na desnem kolovozu se je od potresa hlapon odtrgal od vagonov ter je drdral naprej, bagažni vagon je vzdignilo v zrak ter ga prevrnilo na streho, dva bližna vagona prvega reda sta skočila poprek, vsi drugi vagoni so samo s kolovoza skočili ter ostali na kolesih. Izmed vseh 52 oseb ni bil nikdo ranjen. Ko bi se bil cesar po svoji navadi v poslednjem vlaku po levem kolovozu peljal, ves vlak bi se bil razbil v drebezge in cesarja s 95 osebami spremstva bi ne bilo več. Kdor tukaj ne vidi čudeža iz roke Božje, naj si razjasni ta dogodek, kakor mu je drago; jaz se ne bojim biti prav tistih misli, kakor jih je nekokokrat deset milijonov ruskega naroda. — V prvem trenutku preplašeno spremstvo cesarjevo ni vedelo, kaj se je zgodilo. Skočili so z vagonov ter našli 3 sežnje globoko jamo, kjer je poprej bila železna cesta. Ko je na mesto hudodelstva prispela policija in sodniška komisija, so zapazili, da na trisežnjevi globočini pelje podzemeljsk hod pod bližno hišo, katero so policaji od vseh strani obstopili. V hiši razen gori omenjenih podob so našli nekaj stolov in miz, postelje, nekaj stare obleke in flašk ter galvaniško baterijo, od katere je bil drat napeljan k mini. Ljudstvo, ki se je okoli hiše zbralo, je začelo „prokleti dom“, kakor jo je imenovalo, poderati; treba je bilo poklicati vojakov na pomoč, ki so s silo oteli „prokleti dom“, da ga narod ni razrušil, „da bi kamen na kamenu ne bil ostal“. Al želja naroda se bo izpolnila; še tisti trenutek so začeli nabirati denar, da se na tem mestu cerkev sezida v spomin „čudnemu rešenju“. Tudi Petrogradčanje so sklenili sezidati cerkev na trgu pred moskovskim kolodvorom, kjer so cesarja vprvič po tej nevarnosti med seboj zagledali.

Ruski cesar Aleksander II. je pobožen, milosrčen in dober, kakor malo kak človek. Kako velikanske reforme je Rusija od njega uže prejela, je vsemu svetu znano. Ruski narod ga spoštuje in ljubi, kakor malo kak narod svojega vladarja. Vprašaj, kogar hošeš, kako je to, da Ivan Grozni, strogi Pavel, surovi Nikolaj niso bili v nevarnosti za svoje življenje, Aleksander II., ki ga narod skoraj drugače ne zove, kot „Mazilenec Božji, Blagočestivejši Gospodar“, pa ni nikoli varen svojega življenja, — in slišal bodeš ta-le odgovor: „Nječestivi duh (= peklenski duh) ne terpit togo, kto mil Bogu.“ „Nihilisti nas opominjajo, da bi mi morali častiti Aleksandra Osvoboditelja še živega, kakor častimo njegovega patrona sv. Aleksandra Njevskega po njegovi smerti.“ In res, kjer se je z Aleksandrom „Osvoboditeljem“ kaj pomljujega zgodilo, ondi brž zida ruski narod cerkev v spomin dogodka.

Ko je telegraf raznesel vést o čudnem rešenju cesarja iz nevarnosti, vsa mesta po široki Rusiji so se praznično okinčala in razsvetlila; zastave so večidel 3 dni vihrale, v nekaterih krajih vihrajo še danes — sedmi dan. Vse šole so ob prvi novici onega dogodka prestale, učenci so povsod peli zahvalno in cesarsko pesem, v vseh cerkvah je bila zahvalna služba Božja; v glediščih ovacijam ni blo konca ne kraja.

V Gorici 14. dec. — Dva metra široki plakati vabijo danes naše občinstvo na razstavo tistih reči, ki jih je nabralo društvo goriških gospá za zimsko ljudsko kuhinjo za uboge. Med razgledovanjem „bazarja“ in med srečkanjem danes popoldnebo ves čas igrala banda. Kacega aparata potrebuje dandanašnji „filantropija“, in kako priprosto je, kar